

Kijk uit, die economische crisis kan er zomaar zijn

Ontslagen en faillissementen in Oost-Nederland lijken ineens terug van weggeweest. Zijn dat de eerste signalen dat het wel eens heel erg verkeerd kan gaan met onze economie? Directeur Karel Heijink van ondernemersorganisatie VNO-NCW Midden: „We moeten heel alert blijven.”

Lex van Kooten

Wehkamp (Zwolle): vacaturestop. For-Farmers (Lochem): 100 ontslagen. Papierfabriek De Hoop (Eerbeek): 185 mensen weg omdat fabriek gaat sluiten, plus tientallen medewerkers van bedrijven die De Hoop bedienen, zoals transportbedrijf Schotpoort. Van Norel Bouwgroep (Epe): stop op extra inleen van flexkrachten. Metaalbedrijf KME (Zutphen): 100 van de 300 banen weg.

▼ **Jacco Vonhof, voorzitter van ondernemersorganisatie MKB Nederland.** FOTO SAM RENTMEESTER

Bouwbedrijf The Inside Living (Hardenberg): failliet, 40 medewerkers op straat.

Landelijk gaat die lijst verder. Big Bazar sluit twintig filialen. De industrie-index - een indicatie van de staat van de industrie - maakte de afgelopen twee kwartalen een duikvlucht. Dat betekent: minder bedrijvigheid.

Van zo'n lijstje schrikken economen. Er liggen beslist gevaren op de loer, maar als we alert reageren en het hoofd erbij houden, hoeft dat niet te ontsporen tot een knallende crisis. Officieel is dat trouwens al wel - tenminste, een beetje - zo. Nederland zit na twee kwartalen van economische krimp in een recessie. Maar de echte klassieke kenmerken daarvan ontbreken nog. Geen massaontslagen, geen golf aan faillissementen. In plaats daarvan een ongekende krapte op de arbeidsmarkt die ook nog amper tekenen van enige ontspanning laat zien.

Afkoeling

Ja, de afgelopen zeven maanden gingen in Oost-Nederland 303 bedrijven failliet, in 2019 (voor corona) waren dat er in dezelfde periode 329. We schuiven al een heel stuk op richting 'normaal',

▲ De Finse eigenaar van papierfabriek De Hoop kondigt vertrek uit Eerbeek aan. FOTO RONALD HISSINK

constateert Rabobank-econoom Nic Vrieselaar. Iets afkoeling is helemaal niet erg. Want de economie is en blijft volgens hem oververhit. „Je kunt het zo zien: we reden met 160 kilometer per uur over de snelweg. Nu is dat misschien 150, maar dat is nog steeds bloedsnel.”

Het aantal mensen met een uitkering daalde in juli zelfs gewoon verder, zegt arbeidsmarkdeskundige Saskia Grit van uitkeringsinstantie UWV: in Overijssel met 5,2 procent ten opzichte van dezelfde maand een jaar geleden, in Gelderland 1,8 procent en in Flevoland 2,8 procent.

De arbeidskrapte zorgt voor bijzondere situaties, nog steeds. Neem installatiebedrijf Morrenhof-Jansen (Dalfsen, Gramsbergen en Vriezenveen) dat al

maandenlang een offertestop kent omdat het het werk niet meer aankan.

Na de bouwvak is die stop trouwens weer opgeheven. En het was niet alleen 'een tekort aan handjes' maar ook problemen bij de levering van onderdelen dat tot de offertestop leidde.

Daar is nog werk zat. Arbeidsmarkdeskundige Saskia Grit heeft voor die soms wat tegenstrijdige berichten wel een verklaring: „Bij een economische krimp zie je vaak dat het even

duurt voor de arbeidsmarkt reageert.” Niet dat dat ook per se bij de installatiebranche gaat gebeuren. Maar het is wel zo dat onze oververhitte, heel iets afgekoelde economie gemakkelijk uit de bocht kan vliegen.

In de beeldspraak van Vrieselaar: ook met een snelheid van 150 kilometer per uur kan bij een stuurfout de ravage groot zijn. De optelsom van de experts is dat dan toch nog kan gebeuren wat niemand voor nodig houdt: een crisis.

Waar zitten de zorgen, volgens experts?

PURE PSYCHOLOGIE Het grootste gevaar zit erin dat we elkaar een crisis aanpraten en er een zelfversterkend mechanisme ontstaat, waarschuwt Rabo-econoom Vrieselaar. Of zoals Jacco Vonhof, de Zwolse voorzitter van ondernemersorganisatie MKB Nederland, dat noemt: „Een *selffulfilling prophecy*.”

Vrieselaar: „Dat we officieel in een recessie zitten, kan psychologisch doorwerken en onderschat de gevolgen daarvan niet. Bedrijven die signalen van krimp zien en dus voor de voorzichtigheid minder gaan investeren; voor je het weet heb je een domino-effect.”

DE WINSTVERWACHTINGEN ZIJN ERG LAAG, zegt Vonhof.

„De loonkosten zijn gestegen, allerlei andere kosten ook en dat zorgt bij bedrijven voor lagere marges. Winstverwachtingen zijn heel erg laag, blijkt uit onderzoek. Het kabinet moet bezuinigingen doorvoeren en dan is de politieke reflex vaak om de rekening bij het bedrijfsleven neer te leggen. Kijk uit, zeg ik, als je te hard op de rem

trapt, versterk je de trend van economische krimp.” Ondernemers zitten volgens hem al 'in een uiterst onzekere situatie'. „Dat vraagt om verstandig en stabiel economisch beleid.”

BEDRIJVEN VLUCHTEN uit Nederland of slaan ons over. Karel Heijink van VNO-NCW Midden (Gelderland, Overijssel, Flevoland en Utrecht): „Als ik uw lijstje bedrijven zie, constateer ik dat er twee internationale spelers zijn die in Nederland banen schrappen: papierfabriek De Hoop is onderdeel van een Fins concern, KME is Italiaans.”

„Buitenlandse concerns zien dat de stikstofdiscussie het vestigingsklimaat verslechtert. En die discussie kan nog wel eens lang gaan duren. Ja, dat baart mij zorgen. Of beter gezegd: het is tenminste een aandachtspunt.”

„Je kunt zeggen: we moeten de inflatie beteugelen, dat de economie wat afkoelt is dus een gewenst effect. Maar kijk uit dat we niet doorslaan omdat we beslissingen doorschuiven.”

